

۱۰ سال فراز و نشیب بورس

و افزایش ریسک سرمایه‌گذاران به واسطه جبات ها و همچنین مسایل بین‌المللی و منطقه‌ای در دو سال اخیر بوده است. این مسایل موجب تمایل بیشتر سرمایه‌گذاران به خرید سهام کم‌ریسک تر شرکت های سرمایه‌گذاری شده است. به گزارش واحد تحقیقات ماهنامه «اقتصاد ایران» نسبت ارزش جاری بازار سهام به محصول ناخالص داخلی (GDP) که در واقع بیانگر گستردگی بازار و اندازه بازار سهام می‌باشد در طول سال‌های برنامه سوم به طور متوسط سالانه ۲۲۷ درصد رشد کرده است اما در سال ۸۴ از یک رشد ۳۱/۲- درصدی برخوردار شده است.

در طی برنامه دوم توسعه (۱۳۷۴ تا ۱۳۷۸) شاخص کل سهام که بیانگر رونق بازار سهام می‌باشد به طور متوسط سالانه ۹۷ درصد و ارزش جاری بازار سهام سالانه ۱۹/۵ درصد رشد داشته است. گفتنی است ارزش جاری بازار سهام از حاصلضرت تعداد سهام منتشره شرکت های عضو بورس در قیمت سهام آنها به دست می‌آید که در برنامه سوم توسعه یعنی طی سال های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۳ از رشد سالانه قابل توجه ۵۴/۷ درصد (بدون کسر ارزش سهام در دست دولت) برخوردار شده است. در طول برنامه سوم به طور متوسط شاخص کل سالانه ۴۰/۶ درصدت شاخص مالی ۴/۸ درصدت شاخص صنعت ۳۶/۵ درصد افزایش یافته‌اند. همچنین نسبت ارزش جاری بازار سهام به نقدینگی از رقم ۲۵/۱ درصد در سال ۱۳۷۹ به رقم ۵۶/۵ درصد در سال ۱۳۸۳ رسیده است. در واقع این نسبت طی برنامه سوم توسعه سالانه ۲۰ درصد رشد داشته است. همچنین در مدت یاد شده نسبت ارزش جاری بازار سهام به محصول ناخالص داخلی با رشد سالانه ۲۲۷ درصد از رقم ۱۰/۸ درصد در سال ۱۳۷۹ به رقم ۲۸ درصد در سال ۱۳۸۳ رسیده است. شاخص بازده نقدی که بیانگر بازده نقدی حاصل از سرمایه‌گذاری برای سهام ناشی از تقسیم سود بین سهامداران می‌باشد در سال‌های ۸۰ و ۸۱ به ترتیب رشدی معادل ۱۳/۸ و ۱۲/۳ درصد داشته است. این شاخص در سال ۱۳۸۲ با رشد ۶/۷ درصد به ۳۹۳۳/۱۶ بالغ شده

کاهش خصوصی‌سازی

از سوی دیگر تعداد سهام مورد معامله در بورس از ۴۷۳،۱۷۱،۱۴ هزار سهم در سال ۸۳ به ۱۴،۵۰۲،۹۱۲ هزار سهم در سال ۱۳۸۴ افزایش یافته است اما در همین مدت ارزش سهام مورد معامله از ۱۰۳،۷۰۵ میلیارد ریال به ۵۶،۵۲۹ میلیارد ریال کاهش یافته است. همچنین تعداد سهام واگذار شده بخش عمومی (خصوصی‌سازی) از ۶۱۶،۶۸۲ هزار سهم سال ۸۳ به ۱۵۷،۵۵۲ هزار سهم در سال ۸۴ کاهش یافته است که رشد ۷۷- درصد را در واگذاری سهام دولتی به بخش خصوصی نشان می‌دهد. به همین دلیل ارزش سهام واگذار شده بخش عمومی که در سال ۸۳ معادل ۶،۷۹۵ میلیارد ریال بوده است به ۶۵۲/۲ میلیارد ریال در سال ۸۴ کاهش یافته است.

است. شاخص بازده نقدی سهام در سال ۸۳ نیز با ۶۷ درصد رشد به ۱۹۸/۱،۴ درصد و در سال ۸۴ با ۱۷۷ درصد رشد به ۴،۶۹۲/۱۷،۴ رسیده است. اما کاهش شاخص کل بورس از رقم ۱۲،۱۱۳ در سال ۸۳ به رقم ۹،۴۵۹/۴ در سال ۸۴ و کاهش شاخص مالی در همین مدت از رقم ۲۱۴/۹،۲ به رقم ۴۲۷/۳،۷ در کنار کاهش شاخص صنعت و نیز کاهش ارزش جاری بازار سهام تا رکود بازار اوراق بهادار کشور حکایت دارد. در همین راستا متوسط نرخ رشد شاخص های کل ت مالی و صنعت که در طی سال های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۳ به ترتیب ۲۵/۸ و ۲۷/۸ و ۳۰/۸ درصد بوده است. در سال ۸۴ به ترتیب از رشد منفی ۲۷۹- تا ۳۸- و ۱۹/۴- درصد برخوردار شده‌اند. یکی از مهم‌ترین دلایل افت شاخص هلت بروز نااطمینانی

فعالیت بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۴

سال	شاخص قیمت سهام در تایان دوره (۱۳۶۹ = ۱۰۰)			تعداد روزهای فعالیت بورس	تعداد شرکت های متذیرفته شده در تایان دوره	نسبت ارزش جاری بازار سهام در تایان دوره به نقدینگی	نسبت ارزش جاری بازار سهام در دوره به محصول ناخالص داخلی
	کل	مالی	صنعت				
۱۳۷۴	۱،۵۴۹/۴	۵،۳۱۷/۷	-	۲۴۴	۱۹۸	۲۵/۲	۱۷/۴
۱۳۷۵	۱،۹۳۶/۷	۴،۸۰۲/۴	-	۲۴۲	۲۴۶	۲۶/۷	۱۲/۵
۱۳۷۶	۱،۶۵۳/۱	۴،۱۱۴/۹	۱،۳۹۳/۸۶	۲۴۲	۲۶۳	۲۰/۲	۹/۳
۱۳۷۷	۱،۵۳۷/۹	۴،۰۴۸/۲	۱،۲۷۵/۸۱	۲۴۴	۲۸۱	۱۶/۶	۸/۱
۱۳۷۸	۲،۲۰۶/۲	۴،۶۸۳/۶	۱،۹۴۵/۸۹	۲۴۳	۲۹۵	۲۲/۷	۱۰/۱
۱۳۷۹	۲،۹۷۸/۳	۶،۳۴۷/۳	۲،۶۲۷/۸	۲۴۱	۳۰۷	۲۵/۱	۱۰/۸
۱۳۸۰	۳،۷۵۸/۸	۸،۴۹۷/۹	۳،۲۵۴/۸۴	۲۴۳	۳۱۸	۲۵/۴	۱۲/۳
۱۳۸۱	۵،۰۶۲/۸	۸،۹۸۵/۹	۴،۶۴۲/۹۴	۲۴۳	۳۳۵	۲۸/۲	۱۲/۸
۱۳۸۲	۱۱،۳۷۹/۴	۲۳،۲۰۲/۶	۱۰،۰۶۰/۰۶	۲۴۰	۳۸۳	۵۸/۸	۲/۳
۱۳۸۳	۱۲،۱۱۳/۰	۳۴،۲۰۵/۱	۹،۲۱۴/۹۵	۲۴۳	۴۲۳	۵۶/۵	۲/۰
۱۳۸۴	۹،۴۵۹/۴	۲۰،۹۴۱/۴	۷،۴۲۷/۳۳	۲۴۴	۴۱۹	۳۵/۴	۱۹/۳

معاملات و خصوصی‌سازی

سال	سهام مورد معامله		واگذاری سهام بخش عمومی	
	تعداد (هزار سهم)	ارزش (میلیارد ریال)	تعداد (هزار سهم)	ارزش (میلیارد ریال)
۱۳۸۱	۴،۱۴۵،۳۴۷/۸	۲۲،۷۷۶/۱	۹۶۷،۰۲۶/۹	۴،۴۱۷/۳
۱۳۸۲	۷،۸۷۸،۷۹۹/۱	۶۶،۸۶۹/۸	۷۵۹،۴۴۰/۷	۹،۰۰۳/۷
۱۳۸۳	۱۴،۱۷۱،۴۷۳/۴	۱۰۳،۷۰۵/۰	۶۸۲،۶۱۶/۵	۶،۷۹۵/۱
۱۳۸۴	۱۴،۵۰۲،۹۱۲/۴	۵۶،۵۲۸/۸	۱۵۷،۵۵۲/۴	۶۵۲/۲

استخراج: واحد تحقیقات ماهنامه «اقتصاد ایران» از آمارهای بانک مرکزی.